

Redaguotas pakartotinis testas vaikščioti pradedančių kūdikių autizmui nustatyti (M-CHAT-R/F™)

Dėkojame gydytojai dr. Joaquin Fuentes už šio klausimyno formatą.

Daugiau informacijos ieškokite www.mchatscreen.com
arba kreipkitės į Dianą Robins – DianaLRobins@gmail.com

Leidimas naudoti M-CHAT-R/F™

Šis redaguotas testas (M-CHAT-R/F; Robins, Fein, & Barton, 2009) – tai dviejų pakopų klausimynas, skirtas tėvams, kurie nori įvertinti savo vaiko autizmo spektro sutrikimų (ASD) riziką. M-CHAT-R/F galima nemokamai parsisiųsti norint atlikti klinikinius tyrimus bei vykdant mokslinę ir edukacinę veiklą. M-CHAT-R/F ir su juo susijusia medžiaga naudotis leido www.mchatscreen.com kūrėjai. M-CHAT-R/F – tai autorių teisių saugoma priemonė, todėl ja naudojantis privaloma paisyti šių taisyklių:

1. M-CHAT-R/F kopijų apačioje privalo būti autorių teisių įrašas (©2009 Robins, Fein, & Barton). Be autorių sutikimo draudžiama bet kaip keisti priemonės turinį: modifikuoti klausimus, perrašyti instrukcijas ar klausimus išrikiuoti kitaip.
2. Draudžiama naudoti dalį M-CHAT-R/F. Patirtis rodo, kad užduodant tik dalį klausimų, išvados nepakanka psichometrinių duomenų.
3. Norint M-CHAT-R/F įtraukti į spausdintos medžiagos turinį (knygoje ar straipsnyje) arba publikuoti elektronines jo versijas, kuriomis galės naudotis kiti (pavyzdžiui, kaip skaitmeninė medicininė diagnozė ar kitokia programinės įrangos forma), privaloma gauti Dianos Robins sutikimą (DianaLRobins@gmail.com).
4. M-CHAT-R galima privačiai naudoti medicininėje praktikoje (elektroniniuose medicininuose įrašuose), bet jei jais ketinama dalintis su kitais, būtina su Diana Robins sudaryti licencijos sutartį.

Naudojimosi instrukcija

M-CHAT-R galima naudoti įprastų pacientų priėmimų metu. Jį gali naudoti ir kiti medicinos darbuotojai, norintys įvertinti autizmo spektro sutrikimų riziką. Pagrindinė M-CHAT-R užduotis – padėti nustatyti kuo daugiau autizmo spektro sutrikimo atvejų. Todėl naudojant M-CHAT-R, daugeliu atveju autizmo spektro sutrikimų diagnozė vėliau pasirodys neigiama. Todėl sukūrėme papildomą klausimyną (M-CHAT-R/F), tačiau tie, kas juo naudosis, turi žinoti, kad daugeliu atveju net ir daugeliui vaikų, kuriems šis testas rodytų teigiamą riziką, autizmo spektro sutrikimai diagnozuoti nebus. Daugeliui jų galima įtarti kitų raidos sutrikimų, arba tokių vaikų vystymasis yra lėtesnis, todėl jį tai būtina atkreipti dėmesį. M-CHAT-R testą galima atlikti per porą minučių. Vertinimo instrukcijas galima rasti www.mchatscreen.com tinklalapyje. Ten rasite ir reikalingą pagalbines medžiagas.

Vertinimo algoritmas

Jei į čia pateiktus klausimus (išskyrus 2, 5 ir 12) atsakėte **Ne**, galite įtarti, kad jūsų vaikas turi autizmo spektro sutrikimų (angl. ASD – Autism Spectrum Disorder). Jei į 2, 5 ir 12 atsakėte **Taip**, tai taip pat parodo sutrikimų riziką.

MAŽA RIZIKA 0–2 taškai. Jei vaikui iki 24 mėnesių, dar kartą pasitikrinkite po antrojo gimtadienio. Jei nepastebėsite nieko neįprasto, nebūtina imtis jokių papildomų veiksmų.

VIDUTINĖ RIZIKA 3–7 taškai. Atlikite antros pakopos M-CHAT-R/F testą, kuris patikslintų rizikos veiksnius. Jei M-CHAT-R/F rezultatas ir toliau siekia arba viršija 2, galima numanyti, kad vaikas turi autizmo spektro sutrikimų. Būtina kreiptis į specialistus diagnozei nustatyti bei pradėti ankstyvą intervenciją. Jei rezultatas yra 0–1, sutrikimų nėra. Jei nepastebėsite nieko neįprasto, nebūtina imtis jokių papildomų veiksmų. Į gydytojus galima kreiptis įprastų susitikimų metu.

DIDELĖ RIZIKA 8–20 taškų. Pakartotinio testo daryti nebūtina. Iškart kreipkitės į specialistus diagnozei nustatyti bei pradėti ankstyvą intervenciją.

M-CHAT-R/FTM

(Redaguotas pakartotinis testas vaikščioti pradedančių kūdikių autizmui nustatyti)

Vaiko vardas _____ Data _____
Amžius _____ Giminystės ryšys _____

Atsakykite į čia pateiktus klausimus. Atsakydami prisiminkite įprastą vaiko elgesį. Jei esate matę, kad vaikas taip pasielgė kartą ar keletą kartų, bet negalėtumėte vertinti, kad toks elgesys įprastas, atsakykite **ne**. Atsakydami į kiekvieną klausimą apibraukite tik **taip** arba **ne**. Būtinai atsakykite į visus klausimus. Ačiū.

1. Ar vaikas žiūri ten, kur rodote, jei rodote į kažką kitoje kambario pusėje? (**PAVYZDŽIUI**, ar vaikas žiūri į žaislą arba gyvulėlį, jei rodote į žaislą ar gyvulėlį?) Taip Ne
2. Ar kada svarstėte, kad jūsų vaikas gali būti kurčias? Taip Ne
3. Ar jūsų vaikas žaisdamas pasitelkia vaizduotę? (**PAVYZDŽIUI**, ar jis geria iš tuščio puodelio, kalba žaisliniu telefonu, maitina lėlę arba pliušinį žaislą?) Taip Ne
4. Ar jūsų vaikas mėgsta laiptoti? (**PAVYZDŽIUI**, ar lipa ant baldų, karstosi žaidimų aikštelėje, mėgsta lipti laiptais?) Taip Ne
5. Ar jūsų vaikas nejprastai judina pirštus, plaštaką laikydamas prieš savo akis? Taip Ne
6. Ar jūsų vaikas į ką nors rodo pirštu prašydamas pagalbos? (**PAVYZDŽIUI**, ar jis rodo į kokį skanėstą ar žaislą, jei jo negali pasiekti pats?) Taip Ne
7. Ar vaikas į ką nors rodo vienu pirštu, norėdamas atkreipti jūsų dėmesį į ką nors įdomaus? (**PAVYZDŽIUI**, ar jis rodo į dangumi skrendantį lėktuvą ar keliu važiuojantį sunkvežimį?) Taip Ne
8. Ar jūsų vaiką domina kiti vaikai? (**PAVYZDŽIUI**, ar jis stebi kaip jie žaidžia; ar jiems šypsosi; ar žaidžia su jais kartu?) Taip Ne
9. Ar vaikas jums atneša ką nors parodyti neieškodamas pagalbos, bet norėdamas pasidžiaugti, pasidalinti? (**PAVYZDŽIUI**, norėdamas parodyti gėlę, pliušinį žaislą ar žaislinį sunkvežimį?) Taip Ne
10. Ar jūsų vaikas atsiliepia arba atkreipia dėmesį kai šaukiate jį vardu? (**PAVYZDŽIUI**, ar išgirdęs savo vardą į jus pasižiūri, atsiliepia balsu, nustoja žaidęs?) Taip Ne
11. Kai būdami su vaiku jam nusišypsote, ar vaikas šypsosi jums? Taip Ne
12. Ar vaiką neramina jį supantys kasdieniai garsai? (**PAVYZDŽIUI**, ar vaikas pradeda šaukti arba verkti išgirdęs įjungtą dulkių siurbį, garsią muziką?) Taip Ne
13. Ar vaikas moka vaikščioti? Taip Ne
14. Ar vaikas žiūri jums į akis kai su juo kalbatės, žaidžiate ar rengiate jį? Taip Ne
15. Ar vaikas mėgina jus mėgdžioti? (**PAVYZDŽIUI**, ar atsisveikindamas mojuoja; ar kartu su jumis ploja katučiu? Jei žaisdami leidžiate juokingus garsus, ar jis mėgina juos pakartoti?) Taip Ne
16. Jei ką nors išgirdę pasukate galvą pasižiūrėti, ar vaikas taip pat stengiasi pamatyti tai, į ką žiūrite jūs? Taip Ne
17. Ar vaikas mėgina atkreipti jūsų dėmesį? (**PAVYZDŽIUI**, ar vaikas stengiasi, kad jūs jį pagirtumėte? Ar sako: „žiūrėk!“, – arba – „Pažiūrėk į mane!“?) Taip Ne
18. Ar vaikas jus supranta, kai paprašote jį ką nors padaryti? (**PAVYZDŽIUI**, jei nerodote ranka, o tik sakote: „Padėk knygą ant kėdės“, – arba, „atnešk man antklodę“, – ar vaikas jus supranta?) Taip Ne
19. Ar vaikas atsisuka pasižiūrėti kaip reaguojate jūs, jei atsitinka kas nors neįprasto? (**PAVYZDŽIUI**, ar vaikas žiūri jums į akis jei išgirsta neįprastą garsą arba pamato naują žaislą?) Taip Ne
20. Ar vaikui patinka aktyvūs veiksmai? (**PAVYZDŽIUI**, suptis arba joti jums ant kelių?) Taip Ne